

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Історичний факультет
Кафедра історії мистецтв

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана з навчальної роботи

2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія мистецтва

для студентів

галузь знань	02 Гуманітарні науки
спеціальність	032 Історія та археологія
освітній рівень	перший (бакалаврський)
освітня програма	Краєзнавство, екскурсознавство та історико-культурний туризм
вид дисципліни	обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2023/2024
Семестр	5
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	екзамен

Викладач: Іваницька Лілія Василівна, кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри історії мистецтв.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

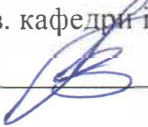
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2023

Розробник: Іваницька Лілія Василівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії мистецтв.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри історії мистецтв

 (Котляров П.М.)

Протокол № 9 від «15» 05 2023 р.

Схвалено науково-методичною комісією історичного факультету

Протокол від «15» 06 2023 року № 10

Голова науково-методичної комісії (Терес Н.В.)

ВСТУП

1. Мета дисципліни – ознайомлення студентів з основами історії мистецтва, важливими періодами історії розвитку світового мистецтва; надання студентам базових знань про основні аспекти історичного розвитку образотворчого мистецтва, архітектури, скульптури, графіки; продемонструвати вплив політичного контексту на види та форми розвитку мистецтва; довести притаманні для розвитку мистецтва єдність конкретно-історичного і національного та всесвітньо-історичного і загальнолюдського факторів; розуміння генеалогії сучасного мистецтва та його ролі в економічних та суспільно-політичних процесах світу ХХ-ХХІ століть.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* перебіг історичних подій світової історії; загальну характеристику великих історичних стилів у мистецтві.
2. *Вміти* обирати та критично аналізувати наукові публікації з історії; характеризувати основні періоди розвитку історичної науки;
3. *Володіти елементарними навичками* джерельної критики (синтетичної та аналітичної), історичного аналізу, уміти встановлювати причиново-наслідкові зв'язки.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна «Історія мистецтва» є складовою циклу обов'язкової підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр». Набуті знання, навички та вміння, засвоєні терміни та наукові поняття можуть бути застосовані в організації музейних експозицій, комплектуванні фондів музеїв та галерей, під час проведення екскурсій, створення кураторських проектів тощо. У результаті навчання студенти здобувають уміння визначати історико-культурну цінність окремих творів мистецтва; здатність глибше проаналізувати зміст та емоційне наповнення запропонованих творів; можливість порівнювати різні школи й напрями в історії світового мистецтва. Здобуті знання збагатять інтелектуальне підґрунтя студентів, розширять їхній світогляд, науковий та творчий потенціал.

4. Завдання (навчальні цілі): полягають в набутті студентами знань про головні історико-культурні події в історії мистецтва; вмінні показати їх як аспекти закономірного генезису культури, як єдиний процес, де мистецтво є ланкою у загальному культурному процесі розвитку людства; розумінні мистецтва як культурного феномена, функції соціально-економічних, природно-екологічних і психологічних факторів; навчання студента професійній аналітичній оцінці твору архітектури, вмінню ідентифікувати твір з певною епохою, майстром, стилем, філософською і науковою концепцією формування навичок сприйняття та аналізу творів мистецтва; набутті загальних навиків використання надбання мистецтва у власному творчому процесі.

4. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумко- вій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати основні періоди розвитку мистецтва; особливості кожного з цих періодів та орієнтуватись у багатогранних і різностильових мистецьких напрямках та процесах сьогодення;	лекція, самостійна робота	контрольна робота 1 (тест)	6%
1.2	Знати закономірності формування й розвитку європейського мистецтва у світовому культурному процесі;	лекція, самостійна робота	контрольна робота 2 (тест)	6%
1.3	Знати основні пам'ятки європейського мистецтва; творчі життєписи найвизначніших митців;	лекція, самостійна робота	контрольна робота 1 (тест)	7%
1.4	Знати досягнення та персоналії в різних галузях світового та національного мистецтва;	лекція, самостійна робота	контрольна робота 2 (тест)	7%
2.1	Вміти характеризувати основні здобутки дослідження історії мистецтва у конкретно-історичні періоди, аналізувати наукові публікації з історії мистецтва.	семінар	усне опитування	7%
2.2	Вміти описувати та інтерпретувати твори мистецтва;	семінар	усне опитування	7%
2.3	Вміти визначати вплив форм політичної влади на історію мистецтв	семінар	усне опитування	6%
2.4	Вміти творчо працювати над поглибленням і вдосконаленням культурно-освітніх знань;	семінар	усне опитування	6%
2.5	Вміти залучати пам'ятки мистецтва як джерела для культурологічних досліджень;	самостійна робота	есе	4%
2.6	Вміти визначаючи твори митців за критеріями регіонального, національного та світового рівня значення.	самостійна робота	есе	4%
2.7	Вміти давати порівняльну характеристику напрямкам, видам та жанрам мистецтва вітчизняної й зарубіжної культури;	лекція, самостійна робота	екзамен	20%
2.8	Вміти збагачувати власну духовну культуру шляхом самоосвіти.	лекція, самостійна робота	екзамен	20%

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота з тем ЗМ1 (тест): РН 1.1, 1.3 – 13 балів/6 балів*.
2. Контрольна робота з тем ЗМ2 (тест): РН 1.2, 1.4 – 13 балів/6 балів.
3. Есе з тем ЗМ 1: РН 2.5 – 4 бали/3 бали.
4. Есе з тем ЗМ2: РН 2.6 – 4 бали/3 бали.
5. Оцінювання роботи під час семінарських занять ЗМ1: РН 2.1-2.2 – 14 балів/10 балів.
6. Оцінювання роботи під час семінарських занять ЗМ2: РН 2.3-2.4– 12 балів/8 балів.

* максимальний бал/ пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання:

- форма оцінювання – екзамен;
- максимальна кількість балів, які може отримати студент – 40 балів;
- Оцінюються такі результати навчання студента: вміння розрізняти основні стиліові напрямки мистецтва, знати їх специфіку і відмінності, культурно-духовні традиції й цінності; аналізувати світові та українські мистецькі процеси на сучасному етапі та в історичній ретроспективі; вміти розпізнавати мистецькі твори та їх авторів, самостійно оцінювати їх; навички аналізувати конкретні аспекти тих чи інших мистецьких явищ, знання ключових теоретичних проблем мистецтва у відповідності до кожного з періодів.
- форма проведення екзамену – письмова, види завдань – завдання, які потребують розгорнутих відповідей;
- мінімальний пороговий рівень екзаменаційної оцінки, за якої іспит вважається складеним – **24 бали**.

Необхідна умова допуску до екзамену: студент не допускається до екзамену, якщо під час семестру набрав **менше ніж 20 балів (критично-розрахунковий мінімум)**. **Рекомендований мінімум допуску до екзамену 36 балів.**

7.2 Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали, отримані під час семінарів (усні опитування); бали, отримані за виконання есе; бали, отримані під час модульного контролю (за виконання тестових завдань), а також бали, отримані під час складання підсумкового контролю (екзамену), а саме: за виконання запропонованих завдань.

Зміст курсу поділений на 2 змістових модулі. Кожний змістовий модуль включає в себе лекції, семінари, самостійну роботу студентів, які завершуються

рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1-5, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 6-10.

Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: семестрове оцінювання (контрольні роботи, усне опитування, есе) і підсумкове оцінювання (екзамен).

Загальна сума балів – 100 балів (із них, семестрове оцінювання – максимум 60 балів; підсумкове оцінювання (екзамен) – максимум 40 балів).

Змістовий модуль 1 ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ МИСТЕЦТВА ВІД ДАВНИНИ ДО НОВОГО ЧАСУ			Змістовий модуль 2 ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ МИСТЕЦТВА НОВОГО ТА НОВІТНЬОГО ЧАСУ			Екзамен
31 заліковий бал (максимум)			29 залікових балів (максимум)			
Самостійна робота (есе)	Семінари	Модульний контроль	Самостійна робота (есе)	Семінари	Модульний контроль	40 балів (максиму м)
4 (максимум)	14 (максимум)	13 (максимум)	4 (максимум)	12 (максимум)	13 (максимум)	

Упродовж семестру оцінюється робота студента *під час кожного семінару* (доповідь, доповнення, участь у дискусії). Під час семінару студент має можливість досягти від 0,5 до 2 балів. Критеріями оцінювання відповіді студента під час семінару є:

- повнота розкриття питання 0,5 бала;
- логіка викладення 0,5 бала;
- використання основної і додаткової літератури 0,5 бала;
- аналітичні міркування, вміння робити висновки 0,5 бала.

Есе студент подає викладачеві на останньому семінарі кожного Змістового модулю, зокрема Есе (друга декада жовтня) і есе (остання декада листопада). Критеріями оцінки самостійної роботи студента є:

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 4 бали;
- тема розкрита неповно 3 бали;
- есе компілятивного рівня 2 бали;
- розкритий лише окремий аспект 1 бал.

Після завершення відповідно Змістового модулю 1 і Змістового модулю 2 проводяться **контрольні роботи** у формі тесту з відкритими питаннями, зокрема Контрольна робота 1 (друга декада жовтня) і Контрольна робота 2 (остання декада листопада). Завдання містить 5 запитань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 2 бала.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 1 жовтня 2010 року.

Екзаменаційний білет містить два завдання, кожне з яких оцінюється в 20

балів. Критеріями оцінювання відповіді є:

Відповідь повна, подане власне бачення проблеми	19-20
Відповідь повна, подане власне бачення проблеми та зроблені ґрунтовні висновки, проте наявні окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу	16-18
Відповідь відображає знання фактичного матеріалу з питання	13-15
Відповідь демонструє знання фактичного матеріалу, але допущені окремі помилки	10-12
Відповідь фрагментарна, відображені лише деякі аспекти проблеми	7-9
Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі фактичного матеріалу	4-6
Відповідь має значні помилки, або відсутня	1-3

Умовою допуску до екзамену є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 20 балів (**критично-розрахунковий мінімум**). При цьому обов'язковим є успішне складання модульних контрольних робіт. **Рекомендований мінімум** для допуску до екзамену – 36 балів.

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Екзамен	Підсумкова оцінка
Мінімум	19	17	24	60
Максимум	31	29	40	100

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарських занять.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	самостійна робота
Розділ 1. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ МИСТЕЦТВА ВІД ДАВНИНИ ДО НОВОГО ЧАСУ				
1.	Тема 1. Вступ до навчального курсу «Історія мистецтва». Основні характеристики підходів та методів в історії мистецтва	4	2	5
2.	Тема 2. Теорії виникнення мистецтва. Первісне мистецтво та мистецтво Стародавнього Сходу	2	2	5
3.	Тема 3. Мистецтво Стародавньої Греції та Риму. Проблема розуміння мімесису в Давній Греції	4	4	5
4.	Тема 4. Мистецтво середніх віків: основні етапи та їх характеристики. Проблема розуміння символу в середньовічному мистецтві	2	2	5

5.	Тема 5. Мистецтво епохи Бароко та Неокласицизму. Роль ідеології у розвитку мистецтва XVII-XIX століть	2	4	5
6.	<i>Есе з тем ЗМ1</i>	-	-	5
7.	<i>Контрольна робота з тем ЗМ1</i>	2	1	-
Розділ 2. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА				
8.	Тема 6. Піднесене і прекрасне у мистецтві епохи романтизму	2	4	5
9.	Тема 7. Мистецтво міжвоєнного періоду: від модерну до модернізму	4	2	5
10.	Тема 8. Мистецтво після філософії: генеалогія сучасності	2	4	5
11.	Тема 9. Критична теорія і сучасне мистецтво	2	2	5
12.	Тема 10. Виставкові проекти та кураторство у системі сучасного мистецтва.	2	2	5
13.	<i>Есе з теми ЗМ2</i>	-	-	5
14.	<i>Контрольна робота з тем ЗМ2</i>	2	1	-
	ВСЬОГО	30	30	60

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – **30 год.**

Семінари – **30 год.**

Самостійна робота – **60 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Waxandall, M. *Painting and Experience in Fifteenth Century Italy*. Oxford, 1972. Pp. 1–27.
2. Gombrich, E. H. *The story of art*. London: Phaidon.
3. Groys, B. On art activism. *e-flux journal*, 56(6), 2014. Pp. 1-13.
4. Krauss, R. Grids. *October*, 9, 1979. Pp. 51-64.
5. Kuspit, D. *The Matrix of Sensations*. Artnet. com magazine, 2005.
6. Obrist, H.U, Lionel, B., Birte, T. *A brief history of curating*. Zurich: JRP/Ringier, 2008.
7. Panofsky, E. *Studies in iconology: humanistic themes in the art of the Renaissance*. Routledge, 2018. Pp. 1–20.
8. Roelstraete, D. *The way of the shovel: on the archaeological imaginary in art*. Museum of Contemporary Art. *e-flux journal*, 4, 2009. Pp. 1-8.
9. Бадянова, К., Наконечна, Л. *Словник сучасного мистецтва*. Київ: ФОП Лопатіна О.О., 2021. С. 12-20, 134-137.
10. Берджер, Дж. *Як ми бачимо*, пер. Я. Стріха. Харків: IST Publishing, 2020. (есе 1, 3; с. 11-37; 49-68).
11. Вінкельман, Й. Нагадування про те, як споглядати твори мистецтва. *Про художній ідеал прекрасного*, Київ: Мистецтво, 1990. С. 96–105.
12. Лессинг, Г. *Лаокоон*. Київ: Мистецтво, 1968.
13. Платон. *Діалоги*. Пер. з гр. Дз. Коваль, Й. Кобів, Т. Лучук, У. Головач, Ю. Мушак. Київ: Основи, 1999.

Додаткова:

1. Demchuk, S. Putting iconology in the plural. *Journal of Art Historiography*, 21. 2019. Pp. 1-9.
2. Levchenko, I. K. On image agency. *Text and Image: Essential Problems in Art History*, 1 (15), 2023. Pp. 135-142. <https://doi.org/10.17721/2519-4801.2023.1.10>.
3. Panofsky, E. Titian's Allegory of Prudence: a postscript. *Meaning in the visual arts*. 1955. Pp. 146–68.
4. Ripa C. *Iconologia, or Moral Emblems*. London: B. Motte, 1709. 186 p. URL: <https://warburg.sas.ac.uk/pdf/noh390b2714105.pdf>.
5. Woodfield R. Gombrich and Panofsky on Iconology. *International Yearbook of Aesthetics*, Vol. 12., 2008. Pp. 151–164.
6. Арендт, Г. Неперервність світу і твір мистецтва. В: *Становище людини*. Пер. з англ. М. Зубрицька. Видавництво «Літопис», 1999. С. 127–134. .
7. Арнольд, Д. *Коротка книжка про мистецтво*. Харків: Фабула, 2022.
8. Диса, К. Л. Іконографічний/іконологічний метод інтерпретації візуальних джерел у курсі «Історія повсякденного життя у ранньомодерній Європі». *Docendo discimus – Навчаючи вчимося: (методологія нових ділянок історичного знання та її впровадження у навчальні практики: до 25-річчя кафедри історії НаУКМА): збірник статей викладачів кафедри*, упоряд. Н. Яковенко, С. Бліндер; наук. ред. Н. Яковенко; Національний університет «Києво-Могилянська академія», Факультет гуманітарних наук, Кафедра історії. Київ: Дух і Літера, 2020. С. 55–72.
9. Левченко, І. К. Політична іконографія vs потестарна імагологія: евристичний потенціал, методологічні рамки та дослідницькі центри. *Проблеми всесвітньої історії*, 3(19). 2022. С. 176–188. <https://doi.org/10.46869/10.46869/2707-6776-2022-19-10>.
10. Татаркевич, Владислав. (2006). *Історія шести понять*, Київ: Юніверс.